

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Mevrouw mr. J.J.M. Uitermark
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 1 oktober 2024

betreft Rapporten nrs. 77 en 78 van Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD)

ons kenmerk 175486.01U

Geachte mevrouw Uitermark,

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken hebben kennisgenomen van de brief van 28 juni 2024 waarmee u en de minister van Defensie de rapporten nrs. 77 en 78 van Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) over de inzet van journalisten als agent bij de AIVD en de MIVD aanbiedt. De leden van de fracties van **D66** en de **PvdD** hebben naar aanleiding daarvan enkele vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de fractie van D66 zien een belangrijke rol voor journalisten als het gaat om het bewaken van de democratische rechtsorde. Zij zijn daarom blij dat er een speciaal regime geldt en aanvullende waarborgen zijn als het gaat om het verlenen van toestemming voor de inzet van de bijzondere bevoegdheden jegens journalisten (en advocaten), en dat de CTIVD geregeld onderzoek doet naar het werk van de diensten in relatie tot journalisten.

Naar aanleiding van de brief hebben de leden nog wel een aantal vragen. In de rapporten wordt vermeld dat de diensten nog onvoldoende rekening houden met de bijzondere positie die journalisten innemen in het democratisch bestel. U geeft in uw brief aan dat hier beleid en werkinstructies op dienen te worden gemaakt. Kunt u hier nader op ingaan? Op welke wijze zal hier door de diensten invulling aan worden gegeven?

Tevens wordt in de brief aangegeven dat het 'unwitting' zijn van journalisten ongebruikelijk en onwenselijk is, echter dat er situaties denkbaar zijn waarin dit nodig is. Zou u een aantal gevallen kunnen omschrijven waarin dit nodig is en aan kunnen geven of dit zowel in het buitenland als in Nederland plaatsvindt?

Ook geeft u aan dat de diensten beleid zullen maken waarin explicieter wordt opgenomen dat het 'unwitting' laten van journalisten alleen in een gemotiveerde, uitzonderlijke situatie mogelijk is. Zou u aan kunnen geven om wat voor een situatie het kan gaan, wanneer dit gemotiveerd mogelijk is en hoe het beleid eruit zou kunnen zien?

datum 1 oktober 2024

ons kenmerk 175486.01U

blad 2

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdD

In het rapport CTIVD nr. 78 wordt het inzetten van journalisten als agent getoetst aan artikel 41, tweede lid, Wiv 2017.

Zien de leden het goed dat er twee overtredingen zijn geconstateerd? Namelijk:

1. Het in meerdere operaties pas verlenen van toestemming nadat de periode van inzet al was gaan lopen.
2. Het nalaten van een toestemmingsprocedure voor inzet als agent in gevallen dat journalisten eerst als informant waren ingezet en pas op een later moment als agent.

Klopt het dat de schending van artikel 41, tweede lid, Wiv 2017 in die gevallen als onrechtmatig moet worden aangemerkt?

In het rapport CTIVD nr. 78 wordt op pagina 9 geconcludeerd dat in het merendeel van de onderzochte toestemmingsverzoeken niet is afgewogen of de inzet van de bevoegdheid proportioneel is ten opzichte van de inbreuk die de inzet van het middel maakt op de persoonlijke levenssfeer van subbronnen.

Deelt u het oordeel van de leden dat de handelswijze van de AIVD op dat punt in strijd is geweest met het bepaalde in de artikelen 18 en 26 Wiv 2017 en dus als onrechtmatig moet worden aangemerkt?

In het rapport CTIVD nr. 78 is vastgesteld dat in een aantal gevallen journalisten in de beginfase en in één geval zelfs langere tijd zijn benaderd zonder dat ze wisten dat zij als agent werden ingezet. De CTIVD acht dit "ongewenst". Deelt u het oordeel van de leden dat het 'onwitting' laten van een journalist in strijd is met de Wiv 2017, in het bijzonder met het bepaalde in de artikelen 18, 23, sub c en 26 van die wet en dus als onrechtmatig dient te worden aangemerkt?

Als de CTIVD een rapport uitbrengt, wordt dat aan de minister voorgelegd, die daar vervolgens op reageert. Kunt u de reactie op het rapport nr. 78 delen met de Kamer?

Hoe oordeelt u over het feit dat in rapport nr. 78 handelingen zijn geconstateerd die als 'onrechtmatig' dienen te worden aangemerkt? Is de toenmalige directeur van de AIVD daarover terecht geweest?

De commissie voor Binnenlandse Zaken ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken